

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2015. gada 11. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa —
Direktīva 2008/115/EK — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas
nelikumīgi — 7. panta 4. punkts — Jēdziens “apdraud sabiedrisko kārtību” — Nosacījumi, ar kādiem
dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks
par septiņām dienām

Lieta C-554/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State*
(Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 23. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts
2013. gada 28. oktobrī, tiesvedībā

Z. Zh .

pret

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

un

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

pret

I. O .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. O’Kifs [*A. Ó Caoimh*] (referents),
K. Toadere [*C. Toader*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 15. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Z. Zh.* vārdā – *J. J. D. van Doleweerd, advocaat,*

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

- Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman, B. Koopman* un *C. Schillemans*, pārstāves,
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet* un *M. Jacobs*, kā arī *T. Materne*, pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *M. Michelogiannaki*, pārstāve,
- Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *F.-X. Bréchet*, pārstāvji,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, kā arī *K. Pawłowska* un *M. Pawlicka*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *G. Wils*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2015. gada 12. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 7. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvā 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).
- 2 Šis lūgums tika iesniegts divās tiesvedības starp, pirmkārt, trešās valsts valstspiederīgo *Z. Zh.* un *Minister voor Immigratie en Asiel* (imigrācijas un patvēruma lietu ministru), kuru aizstāja *Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie* (drošības un tieslietu valsts sekretārs) (turpmāk tekstā kopā – “*Staatssecretaris*”), un, otrkārt, *Staatssecretaris* un trešās valsts valstspiederīgo *I. O.*, par lēmumiem, ar kuriem šiem trešās valsts valstspiederīgajiem ir atteikts noteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai un viņiem uzlikts pienākums nekavējoties atstāt Eiropas Savienības teritoriju.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/115 preambulas 2., 6., 10., 11., 20. un 24. apsvērumā ir noteikts:
“(2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai personas atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību.
[..]
(6) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos pārtrauc, izmantojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Saskaņā ar ES tiesību aktu pamatprincipiem lēmumi atbilstīgi šai direktīvai būtu jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, norādot, ka būtu jāņem vērā ne tikai tie apsvērumi, kas saistīti ar nelegālu uzturēšanos. Izmantojot standarta veidlapas lēmumiem par atgriešanu, proti, atgriešanas un, ja tādi izsniegti, ieceļošanas aizlieguma lēmumiem un izraidīšanas lēmumiem, dalībvalstīm būtu jāievēro minētais princips un pilnībā jāievēro visi šajā direktīvā paredzētie piemērojamie nosacījumi.

[..]

- (10) Piespiedu izraidišanas vietā priekšroka dodama brīvprātīgas atgriešanās iespējai, un būtu jāpiešķir laiks brīvprātīgai izceļošanai, ja nav pamata uzskatīt, ka tas varētu negatīvi ietekmēt atpakaļnosūtīšanas procedūras mērķi. Dalībvalstīm vajadzētu pagarināt brīvprātīgai izceļošanai paredzēto laiku, ņemot vērā konkrēta gadījuma īpašos apstākļus. [..]
- (11) Būtu jānosaka kopīgs minimālo tiesisko garantiju kopums attiecībā uz lēmumiem, kas saistīti ar atpakaļnosūtīšanu, lai nodrošinātu efektīvu attiecīgo personu interešu aizstāvību. [..]

[..]

- (24) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.”

4 Direktīvas 2008/115 1. pantā “Priekšmets” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības.”

5 Šīs direktīvas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.”

6 Saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- 4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..]

- 8) “brīvprātīga izceļošana” ir atgriešanās pienākuma izpilde laikposmā, kas šim mērķim paredzēts atgriešanas lēmumā;

[..].”

7 Šīs pašas direktīvas 4. panta “Labvēlīgāki nosacījumi” 3. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva neierobežo dalībvalstu tiesības pieņemt vai saglabāt noteikumus, kas ir labvēlīgāki personām, uz kurām tie attiecas, ar nosacījumu, ka šādi noteikumi atbilst šai direktīvai.”

8 Direktīvas 2008/115 5. pantā “Neizdošana, bērna intereses, ģimenes dzīve un veselības stāvoklis” ir noteikts:

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

- a) bērna intereses,

- b) ģimenes dzīvi,
- c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli

un ievēro neizdošanas principu.”

- 9 Šīs direktīvas 6. panta 1. un 2. punktā paredzēts:

“1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

2. Trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz tiem tiesības tur uzturēties, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. Ja minētais trešās valsts valstspiederīgais nepilda šo lūgumu vai ja trešās valsts valstspiederīgā nekavējoša izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības nodrošināšanai, piemēro 1. punktu.”

- 10 Šīs pašas direktīvas 7. pantā noteikts:

“1. Atgriešanas lēmumā brīvprātīgai izceļošanai nosaka pienācīgu laika posmu no septiņām dienām līdz trīsdesmit dienām, neskarot 2. un 4. punktā minētos izņēmumus. Dalībvalstis savos valsts tiesību aktos var paredzēt, ka šādu laika posmu nosaka tikai, pamatojoties uz attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā iesniegtu pieteikumu. Tādā gadījumā dalībvalstis informē attiecīgos trešo valstu valstspiederīgos par iespēju iesniegt šādu pieteikumu.

Ar pirmajā daļā paredzēto laika posmu neizslēdz iespēju attiecīgiem trešo valstu valstspiederīgajiem atstāt valsti ātrāk.

2. Dalībvalstis vajadzības gadījumā pagarina brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu uz piemērotu laiku, ņemot vērā konkrētā gadījuma īpašos apstākļus, piemēram, uzturēšanās ilgumu, to, vai ir bērni, kuri apmeklē skolu, vai citi ģimenes locekļi un sociālās saites.

3. Attiecībā uz brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu var paredzēt dažus pienākumus, kuru mērķis ir novērst bēgšanas iespējamību, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, atbilstošas finanšu garantijas depozītu, dokumentu iesniegšanu vai pienākumu uzturēties noteiktā vietā.

4. Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par nepārprotami nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām.”

Nīderlandes tiesības

- 11 Atbilstīgi 2000. gada Likuma par ārzemniekiem (*Vreemdelingenwet 2000*) tā redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – “Likums par ārzemniekiem”), 12. panta 1. punkta ievadam un d) apakšpunktam ārzemnieks, kurš ieceļojot atbilst pienākumiem, kuriem personai ir jāatbilst, šķērsojot robežu, var palikt Nīderlandē uz termiņu, ko nosaka ar vispārēju administratīvu pasākumu, ja viņš neapdraud sabiedrisko kārtību, sabiedrisko drošību vai valsts drošību.
- 12 Saskaņā ar šī likuma 61. panta 1. punktu ārzemniekam, kurš uzturas nelikumīgi vai vairs neuzturas likumīgi, ir jāatstāj Nīderlande brīvprātīgi šī likuma 62. pantā noteiktajā termiņā.

- 13 Atbilstīgi šī likuma 62. panta 1. punktam ārzemniekam pēc tam, kad attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums, ir brīvprātīgi jāatstāj Nīderlande četru nedēļu laikā. Šī tiesību norma tika pieņemta, lai Nīderlandes tiesībās transponētu Direktīvas 2008/115 7. panta 1. punktu.
- 14 Saskaņā ar šī likuma 62. panta 2. punktu *Staatssecretaris* var saīsināt 1. punktā paredzēto uz ārzemnieku attiecināmo termiņu vai, atkāpjoties no 1. punkta, noteikt, ka ārzemniekam jāatstāj Nīderlande nekavējoties, ja:
- a) pastāv ārzemnieka bēgšanas iespējamība;
 - b) ārzemnieka pieteikums par uzturēšanās atļaujas piešķiršanu vai par uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa pagarinājumu tiek noraidīts kā nepamatots vai tādēļ, ka tajā ir norādīta nepareiza vai nepilnīga informācija;
 - c) ārzemnieks apdraud sabiedrisko kārtību, sabiedrisko drošību vai valsts drošību.
- 15 Likuma par ārzemniekiem 62. panta 2. punkts tika pieņemts, lai Nīderlandes tiesībās transponētu Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktu.
- 16 Atbilstīgi Likuma par ārzemniekiem 62.a panta 1. punktam *Staatssecretaris* ir rakstveidā jāinformē ārzemnieks, kurš nav Savienības pilsonis un vairs neuzturas likumīgi, par pienākumu atstāt Nīderlandi brīvprātīgi un termiņu, kurā viņam šis pienākums ir jāizpilda.
- 17 2000. gada Apkārtraksta par ārzemniekiem (*Vreemdelingencirculaire 2000*, turpmāk tekstā – “Apkārtraksts par ārzemniekiem”) A3/3. punktā ir norādīts, ka no 2012. gada 9. februāra atbilstīgi Likuma par ārzemniekiem 62. panta 2. punktam izceļošanas termiņš var tikt saīsināts vai netikt piešķirts, ja ārzemnieks apdraud sabiedrisko kārtību, sabiedrisko drošību vai valsts drošību. Saskaņā ar šo A3/3. punktu jebkuras aizdomas un notiesāšana par noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesībām tiks uzskatītas par sabiedriskās kārtības apdraudējumu. Aizdomas ir jāspēj apstiprināt policijas priekšniekam.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Fakti attiecībā uz Z. Zh.

- 18 *Z. Zh.*, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, 2011. gada 8. jūnijā tika aizturēts Shipholas (Nīderlande) lidostā, ceļojot uz Kanādu, jo viņš ceļoja ar viltotu ceļošanas dokumentu. Ar *politierechter te Haarlem* (policijas tiesas tiesnesis Hārlemā) 2011. gada 21. jūnija nolēmumu atbilstīgi Nīderlandes Kriminālkodeksa (*Wetboek van Strafrecht*) 231. panta 2. punktam viņam tika piespriesta brīvības atņemšana uz diviem mēnešiem par viltota ceļošanas dokumenta, par kuru viņš zināja, ka tas ir viltots, atrašanos viņa īpašumā. Ar 2011. gada 4. augusta lēmumu *Staatssecretaris* uzdeva *Z. Zh.* nekavējoties atstāt Nīderlandes teritoriju. Beidzoties brīvības atņemšanai, 2011. gada 5. augustā *Z. Zh.* atbilstīgi Likuma par ārzemniekiem 59. panta 1. punkta ievadam un a) apakšpunktam tika aizturēts izraidīšanas nolūkā.
- 19 Ar 2011. gada 2. septembra lēmumu *Staatssecretaris* noraidīja *Z. Zh.* sūdzību par 2011. gada 4. augusta atgriešanas lēmumu ar pamatojumu, ka viņai izdarītais pārkāpums lika nepiemērot brīvprātīgās izceļošanas termiņu. Ar 2011. gada 8. novembra spriedumu *Rechtbank 's-Gravenhage* (Hāgas apgabaltiesa) *Z. Zh.* celto prasību par šo lēmumu atzina par nepamatotu.

- 20 *Rechtbank 's-Gravenhage* uzskatīja, ka, tā kā *Z. Zh.* nelikumīgi uzturējās dalībvalstī, viņam nebija nekādu saišu ar kādu Savienības pilsoni un turklāt viņš bija sodīts ar brīvības atņemšanu uz diviem mēnešiem par tāda dokumenta atrašanos viņa īpašumā, par kuru viņš zināja, ka tas ir viltots, *Staatssecretaris* varēja uzskatīt, ka viņš apdraud sabiedrisko kārtību Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē. Lai gan *Rechtbank 's-Gravenhage* norādīja, ka šāds secinājums neatbrīvo *Staatssecretaris* no pienākuma norādīt iemeslus, kādēļ *Z. Zh.* netika noteikts nekāds termiņš brīvprātīgai izceļošanai, šī tiesa tomēr uzskatīja, ka apstākļi, uz kuriem atsaucās *Z. Zh.*, nebija pamats tam, lai *Staatssecretaris* atkāptos no principa, ka termiņš brīvprātīgai izceļošanai netiek noteikts, ja tiek padraudēta sabiedriskā kārtība.
- 21 *Z. Zh.* pārsūdzēja *Rechtbank 's-Gravenhage* spriedumu *Raad van State* (Valsts padome).
- 22 Tā kā *Z. Zh.* bijis ticis deportēts, 2011. gada 14. decembrī aizturēšanas pasākums attiecībā uz viņu tika atcelts.

Fakti attiecībā uz I. O.

- 23 *I. O.*, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, 2011. gada 16. janvārī ieceļoja Nīderlandē ar istermiņa vīzu, kuras derīguma termiņš bija 21 diena. 2011. gada 23. novembrī *I. O.* tika aizturēts atbilstīgi Nīderlandes Kriminālkodeksa 300. panta 1. punktam un 304. panta 1. punktam sakarā ar aizdomām par vardarbību pret sievieti mājās apstākļos. Ar 2011. gada 24. novembra lēmumu *Staatssecretaris* uzdeva *I. O.* nekavējoties atstāt Savienības teritoriju. Šajā pašā dienā viņš tika aizturēts.
- 24 Ar 2012. gada 17. janvāra lēmumu *Staatssecretaris* galvenokārt kā nepieņemamu un pakārtoti kā nepamatotu noraidīja *I. O.* sūdzību par 2011. gada 24. novembra lēmumu. *Staatssecretaris* to pamatoja ar to, ka 2011. gada 23. novembrī *I. O.* bija ticis aizturēts atbilstīgi Nīderlandes Kriminālkodeksa 300. panta 1. punktam un 304. panta 1. punktam sakarā ar aizdomām par vardarbību pret sievieti mājās apstākļos. *Staatssecretaris* tādējādi uzskatīja, ka *I. O.* apdraud sabiedrisko kārtību Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē un ka šī iemesla dēļ viņam nevar noteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai.
- 25 Ar 2012. gada 1. februāra rīkojumu *voorzieningenrechter van de Rechtbank 's-Gravenhage* (Hāgas apgabaltiesas pagaidu noregulējuma tiesnesis) atzina par *Staatssecretaris* 2012. gada 17. janvāra lēmumu celto *I. O.* prasību par pamatotu, atcēla šo lēmumu un uzdeva *Staatssecretaris* pieņemt jaunu lēmumu, ievērojot tiesas rīkojumā nolemtu. It īpaši šī tiesa uzskatīja, pirmkārt, ka *I. O.* ir ieinteresēts lēmumā par paša iesniegto sūdzību un ka *Staatssecretaris* kļūdaini bija atzinis šo sūdzību par nepieņemamu. Otrkārt, šī tiesa uzskatīja, ka nepastāv vispārīgas vadlīnijas par brīvprātīgas izceļošanas termiņa saīsināšanu sabiedriskās kārtības interesēs un ka *Staatssecretaris* nav pietiekami pamatojis, kāpēc *I. O.* apdraud sabiedrisko kārtību. Šī pati tiesa atzina, ka protokols, kurā būtībā ir norādīts, ka *I. O.* ir ticis aizturēts sakarā ar vardarbību, ir nepietiekams, lai atzītu, ka sabiedriskā kārtība pamato atteikumu viņam noteikt brīvprātīgās izceļošanas termiņu. Šajā ziņā *Rechtbank 's-Gravenhage* turklāt ņēma vērā to, ka *Staatssecretaris* nebija nekādu dokumentu, kas pamatotu *I. O.* pārmesto vardarbību.
- 26 *Staatssecretaris* šo *voorzieningenrechter van de Rechtbank 's-Gravenhage* rīkojumu pārsūdzēja *Raad van State*.
- 27 Tā kā *I. O.* bijis ticis deportēts, 2012. gada 23. februārī aizturēšanas pasākums attiecībā uz viņu tika atcelts.

Prejudiciālie jautājumi

- 28 Iesniedzējtiesa tiesas sēdē, kas norisinājās 2013. gada 10. jūlijā, apvienoja *Z. Zh.* un *I. O.* lietas.

- 29 Šī tiesa uzskata, ka Direktīvā 2008/115 nav rodama nekāda šīs direktīvas 7. panta 4. punktā ietvertā jēdziena “apdraud sabiedrības [sabiedrisko] kārtību” definīcija, un piebilst, ka šī jēdziena vēsture nesniedz nekādas norādes par šī jēdziena apjomu. Tā norāda, ka, tā kā šajā tiesību normā nav arī ietverta nekāda skaidra atsauce uz dalībvalstu tiesībām, šis jēdziens atbilstīgi Tiesas pastāvīgajai judikatūrai (skat. it īpaši spriedumus *Ekro*, 327/82, EU:C:1984:11, 11. punkts, un *Brouwer*, C-355/11, EU:C:2012:353, 36. punkts) ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, atbilstoši tā ierastajai nozīmei ikdienas valodā un ievērojot kontekstu, kādā tas tiek izmantots, un tiesiskā regulējuma, kurā tas ietilpst, īstenojamos mērķus.
- 30 No iepriekš minētā iesniedzējtiesa secina, ka pretēji *Staatssecretaris* norādītajam dalībvalstis Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā paredzētajam jēdzienam “apdraud sabiedrisko kārtību” piešķir savu nozīmi, kas balstīta tikai uz valsts tiesisko regulējumu.
- 31 Šī tiesa norāda, ka, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), 27. panta 1. punktu, Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 6. panta 1. punktu un Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvas 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV L 251, 12. lpp.) 6. panta 1. un 2. punktu, dalībvalsts sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ var ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, atteikties piešķirt pastāvīgā iedzīvotāja statusu, noraidīt pieteikumu ieceļot un uzturēties kādam ģimenes loceklim un atsaukt ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju vai atteikties to pagarināt. Tā tomēr norāda, ka jēdziens “sabiedriskās kārtības apsvērumi” visās šajās direktīvās ir interpretēts atšķirīgi, jo apstākļi, kas dalībvalstij jāņem vērā savā šī jēdziena vērtējumā, atšķiras.
- 32 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka šo direktīvu mērķis, konteksts un formulējums būtiski atšķiras no Direktīvas 2008/115 mērķa, konteksta un formulējuma. Direktīvas 2004/38, 2003/109 un 2003/86 attiecas uz Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu un pastāvīgo iedzīvotāju un viņu ģimenes locekļu likumīgu uzturēšanos Savienībā, savukārt Direktīva 2008/115 attiecas uz trešo valstu pilsoņu, kuri kādas dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, atgriešanos. Termiņa brīvprātīgai izceļošanai nenoteikšana trešo valstu valstspiederīgajiem, attiecībā uz kuriem ir jau konstatēts, ka viņi uzturas dalībvalsts teritorijā nelikumīgi, pēc šīs tiesas uzskata, ir mazāk aizskarošs pasākums nekā likumīgas uzturēšanās dalībvalstī atteikums, ierobežojums vai izbeigšana, pamatojoties uz Direktīvu 2004/38, 2003/109 un 2003/86.
- 33 Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā būtiskās atšķirības starp šīm trim direktīvām, no vienas puses, un Direktīvu 2008/115, no otras puses, sabiedriskās kārtības jēdziena interpretāciju Direktīvas 2004/38, 2003/109 un 2003/86 nozīmē nevarētu ņemt pat pamatu sabiedriskās kārtības jēdziena interpretācijai direktīvas, par kuru ir runa pamatlietās, nozīmē.
- 34 It īpaši šī tiesa uzskata, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā ietvertais jēdziens “apdraud sabiedrisko kārtību” var tikt interpretēts plašāk nekā jēdziens “sabiedriskās kārtības apsvērumi” Direktīvā 2004/38, 2003/109 un 2003/86, un tādējādi aizdomas vien, ka trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu, var būt pietiekamas, lai pierādītu, ka šis valstspiederīgais “apdraud sabiedrisko kārtību” Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē. Tomēr, ņemot vērā šaubas, kas tai ir šajā jautājumā, iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai šī tiesību norma ir jāinterpretē šādi, vai arī ir nepieciešams, lai attiecībā uz šo personu būtu notikusi galīga notiesāšana.

- 35 Iesniedzējtiesai rodas jautājums arī par to, kādi apstākļi papildus tam, ka trešās valsts valstspiederīgais tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis sodāmu aktu, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, vai viņš ir notiesāts par šo faktu, valsts iestādei ir jāņem vērā, novērtējot, vai attiecīgā persona apdraud sabiedrisko kārtību Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē.
- 36 Šajā ziņā šī tiesa precizē, ka uzklaušanās attiecībā uz savu aizturēšanu izraidīšanas nolūkā *Z. Zh.* norādīja, ka viņš bija ceļā uz Kanādu un ka viņam nekad nav bijis nodoms palikt Nīderlandes Karalistē. Savukārt *I. O.* savā prasībā norādīja, ka nepamatoti nav tikušas izsvērtas indivīda intereses saistībā ar sabiedriskās kārtības apdraudējumu. Šī tiesa uzskata, ka no sprieduma *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268), Direktīvas 2008/115, kā arī Direktīvas 2003/109 un 2003/96 varētu secināt, ka dalībvalstīm jāņem vērā tādi apstākļi kā akta, kas valsts tiesībās sodāms kā noziedzīgs nodarījums, raksturs un nopietnība, laiks, kas pagājis no šī akta izdarīšanas, un attiecīgās personas nodoms atstāt Savienības teritoriju.
- 37 Šī tiesa uzskata, ka tās izskatāmo lietu iznākums tādējādi ir atkarīgs no Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta interpretācijas.
- 38 Šādos apstākļos *Raad van State* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, apdraud sabiedrisko kārtību [Direktīvas 2008/115] 7. panta 4. punkta izpratnē tādēļ vien, ka viņš tiek turēts aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai [tomēr] tiek prasīts, lai krimināllietu tiesnesis būtu viņu notiesājis par šo darbību, un, pēdējā gadījumā, vai šai notiesāšanai ir jābūt galīgai?
- 2) Vai, novērtējot, vai trešās valsts valstspiederīgais, kurš uzturas dalībvalsts teritorijā nelikumīgi, apdraud sabiedrisko kārtību [Direktīvas 2008/115] 7. panta 4. punkta izpratnē, papildus aizdomām vai notiesāšanai nozīme ir tādiem citiem lietas faktiem vai apstākļiem kā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā noziedzīgā nodarījuma nopietnība un veids, pagājušais laiks un attiecīgās personas nodoms?
- 3) Vai lietas fakti un apstākļi, kas ir būtiski [otrajā jautājumā] paredzētajā novērtējumā, ir svarīgi attiecībā uz [Direktīvas 2008/115] 7. panta 4. punktā paredzēto iespēju, ja attiecīgā persona apdraud sabiedrisko kārtību šī panta punkta izpratnē, izvēlēties, pirmkārt, nenoteikt laika posmu [termiņu] brīvprātīgai izceļošanai un, otrkārt, noteikt brīvprātīgai izceļošanai laika posmu [termiņu], kas ir īsāks par septiņām dienām?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 39 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, atbilstīgi kurai trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek uzskatīts par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, tikai tāpēc vien, ka pastāv aizdomas, ka šis trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts krimināllietā. Tā vaicā arī, vai gadījumā, ja tiktu uzskatīts, ka ir nepieciešama notiesāšana krimināllietā, šai notiesāšanai jābūt galīgai.

- 40 Šajā gadījumā no Nīderlandes valdības tiesas sēdē sniegtās informācijas izriet, ka pamatlietu faktu laikā *Staatssecretaris* savā praksē izmantoja pieeju, kura šobrīd būtībā ir izklāstīta Apkartrakstā par ārzemniekiem, kurā, kā tas izriet no šā sprieduma 17. punkta, paredzēts, ka jebkuras policijas priekšnieka apstiprinātas aizdomas vai jebkura notiesāšana par noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesībām tiek uzskatītas par sabiedriskās kārtības apdraudējumu.
- 41 Uzreiz jānorāda, ka jēdziens “apdraud sabiedrisko kārtību” nav ne viens no Direktīvas 2008/115 3. pantā definētajiem jēdzieniem, ne arī ir definēts citās šīs direktīvas tiesību normās.
- 42 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tādu jēdzienu nozīme un tvērums, kuriem Savienības tiesības nesniedz nekādu definīciju, ir jānoskaidro saskaņā ar to ierasto nozīmi ikdienas valodā, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tiek lietoti, un tiesiskā regulējuma, kura daļu tie veido, sasniedzamos mērķus. Ja šie jēdzieni parādās normā, kura veido izņēmumu no principa, tie ir jāsaprot tādējādi, lai šo normu varētu interpretēt šauri. Turklāt Savienības tiesību akta preambula var precizēt tā saturu (šajā ziņā skat. spriedumu *Wallentin-Hermann*, C-549/07, EU:C:2008:771, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Tādējādi visupirms jānorāda, ka Direktīvas 2008/115 II nodaļā “Nelikumīgas uzturēšanas izbeigšana” ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem trešo valstu valstspiederīgo, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, nelikumīgā uzturēšanās izbeidzas. Šīs direktīvas 7. pantā paredzētie noteikumi par šo trešo valstu valstspiederīgo brīvprātīgu izceļošanu seko tūlīt aiz tās 6. pantā ietvertajiem noteikumiem par atgriešanas lēmumu.
- 44 Kā izriet no Direktīvas 2008/115 preambulas 10. apsvēruma, neskarot izņēmuma gadījumus, priekšroka ir dodama brīvprātīgai no atgriešanas lēmuma izrietošā pienākuma izpildei, un Direktīvas 2008/115 7. panta 1. punktā ir noteikts, ka šajā lēmumā brīvprātīgai izceļošanai ir nosakāms pienācīgs laika posms no septiņām līdz trīsdesmit dienām (skat. spriedumu *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 36. punkts).
- 45 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 7. panta 2. punktu dalībvalstis vajadzības gadījumā pagarina brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu uz piemērotu laiku, ņemot vērā konkrētā gadījuma īpašos apstākļus, piemēram, uzturēšanās ilgumu, to, vai ir bērni, kuri apmeklē skolu, vai citi ģimenes locekļi un sociālās saites.
- 46 Minētās direktīvas 7. panta 4. punktā paredzēts, ka tikai īpašos apstākļos, kā, piemēram, bēgšanas iespējamības gadījumā, dalībvalstis var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām, vai pat nenoteikt šādu laika posmu (šajā ziņā skat. spriedumu *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 37. punkts). Kā norādīja ģenerālvokāte savu secinājumu 43. punktā, lai varētu atsaukties uz šajā tiesību normā paredzēto atkāpi valsts sabiedriskās kārtības apdraudējuma dēļ, dalībvalstīm ir jāpierāda, ka attiecīgā persona apdraud šīs valsts sabiedrisko kārtību.
- 47 Turpinājumā – paredzot, ka dalībvalstīm principā ir pienākums noteikt termiņu trešo valstu valstspiederīgo, kas uzturas nelikumīgi, brīvprātīgai izceļošanai, ar Direktīvas 2008/115 7. pantu it īpaši ir paredzēts nodrošināt šo trešo valstu valstspiederīgo pamattiesību ievērošanu, īstenojot atbilstoši šīs direktīvas 6. pantam pieņemto atgriešanas lēmumu. Saskaņā ar LESD 79. panta 2. punktu šīs direktīvas mērķis, kā tas izriet no tās preambulas 2. un 11. apsvēruma, ir noteikt efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, kas balstīta uz kopīgām tiesību normām un tiesiskām garantijām, lai attiecīgo personu atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu pamattiesības un cieņu (skat. spriedumu *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 38. punkts).
- 48 No tā izriet, ka, lai arī dalībvalstīm saskaņā ar to vajadzībām, kuras katrā dalībvalstī un laika periodā var atšķirties, principā ir tiesības noteikt sabiedriskās kārtības un valsts drošības prasības, tomēr Savienības kontekstā un it īpaši kā pamatojums atkāpei no pienākuma, kas noteikts, lai nodrošinātu trešo valstu

valstspiederīgo tiesību ievērošanu, tās izraidojot no Savienības, šīs prasības ir jāinterpretē šauri un tādējādi to saturu nevar noteikt katra dalībvalsts vienpusēji bez Savienības iestāžu kontroles (pēc analogijas skat. spriedumu *Gaydarov*, C-430/10, EU:C:2011:749, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 49 Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 2008/115 preambulas 6. apsvērumu dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos pārtrauc, izmantojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Šajā apsvērumā noteikts arī, ka saskaņā ar Savienības tiesību vispārējiem principiem lēmumi atbilstīgi šai direktīvai būtu jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas nozīmē, ka būtu jāņem vērā arī citi faktori, ne tikai tie, kas saistīti ar nelegālu uzturēšanos (skat. spriedumu *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 40. punkts). It īpaši, kā Tiesa jau ir nospriedusi, visos ar šo direktīvu ieviestās atgriešanas procedūras posmos, tostarp atgriešanas lēmuma posmā, kura ietvaros attiecīgajai dalībvalstij jālemj par termiņa brīvprātīgai izceļošanai noteikšanu atbilstoši šīs pašas direktīvas 7. pantam, ir jānodrošina samērīguma principa ievērošana (šajā ziņā skat. spriedumu *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:68, 41. punkts).
- 50 Tādējādi ir jāuzskata, ka dalībvalstij ir pienākums novērtēt jēdzienu “apdraud sabiedrisko kārtību” Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, katru gadījumu izskatot atsevišķi, lai pārliecinātos, vai attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā personiskā uzvedība rada faktisku un pastāvošu sabiedriskās kārtības apdraudējumu. Ja dalībvalsts šāda apdraudējuma konstatēšanai balstās uz vispārpieņemtu praksi vai jebkādu prezumpciju, pienācīgi neņemot vērā trešās valsts valstspiederīgā personisko uzvedību un draudus, ko šī uzvedība rada sabiedriskajai kārtībai, tā neievēro prasības, kas izriet no attiecīgās lietas individuālas izskatīšanas un samērīguma principa izrietošās prasības. No tā izriet, ka tas, ka trešās valsts valstspiederīgais tiek turēts aizdomās par tāda sodāma akta, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, izdarīšanu vai ir ticis notiesāts krimināllietā par šādu aktu, pats par sevi nevar pamatot to, ka šīs trešās valsts valstspiederīgais tiek uzskatīts par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē.
- 51 Tomēr jāprecizē, ka dalībvalsts var konstatēt, ka pastāv sabiedriskās kārtības apdraudējums, ja ir notikusi notiesāšana krimināllietā, pat tad, ja tā nav kļuvusi galīga, ja šī notiesāšana, to skatot kopā ar citiem attiecīgās personas situāciju raksturojošiem apstākļiem, pamato šādu konstatējumu. Tādējādi tas, ka notiesāšana krimināllietā nav galīga, nav šķērslis tam, lai dalībvalsts varētu atsaukties uz Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā paredzēto atkāpi. Kā norādījusi ģenerālvokāte savu secinājumu 65. punktā, direktīvas formulējumā nav nekāda pamata, kas atbalstītu šādu nosacījumu, un tas būtu pretrunā tās 7. panta mērķim, nosakot konkrētu termiņu brīvprātīgai izceļošanai, jo šai nolūkā paredzētais termiņš daudzos gadījumos varētu tikt pārsniegts valsts tiesvedību ilguma dēļ.
- 52 Turklāt tikai aizdomas vien, ka trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis sodāmu aktu, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, var kopā ar citiem ar attiecīgo konkrēto gadījumu saistītiem apstākļiem pamatot atzinumu, ka pastāv sabiedriskās kārtības apdraudējums Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, jo, kā izriet no šī sprieduma 48. punkta, dalībvalstīm principā ir tiesības noteikt sabiedriskās kārtības un valsts drošības prasības saskaņā ar to vajadzībām un ne šīs direktīvas 7. pants, ne arī kāda cita tās tiesību norma neļauj uzskatīt, ka šajā ziņā būtu nepieciešama notiesāšana krimināllietā.
- 53 Tādējādi šajā gadījumā iesniedzējtiesai jāpārliecinās, vai, kā šķiet izrietam no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, *Staatssecretaris* vērtējums *Z. Zh.* un *I. O.* lietās, atbilstoši kuram šie pēdējie katrs radīja Nīderlandes sabiedriskās kārtības apdraudējumu, balstījās *Z. Zh.* gadījumā uz to vien, ka viņš bija notiesāts par sodāmu aktu, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, un *I. O.* gadījumā – uz to vien, ka viņš tika turēts aizdomās par šāda akta izdarīšanu.
- 54 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, atbilstīgi kurai trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek uzskatīts par tādu, kas apdraud

sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, tikai tāpēc vien, ka pastāv aizdomas, ka šīs trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts kriminālietā.

Par otro jautājumu

- 55 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts kriminālietā, novērtējot jautājumu par to, vai šīs trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, nozīme var būt citiem apstākļiem, piemēram, šī nodarījuma veidam un nopietnībai, no tā izdarīšanas pagājušajam laikam, kā arī apstāklim, ka brīdī, kad valsts iestādes viņu aizturēja, viņš bija šīs dalībvalsts teritorijas atstāšanas procesā.
- 56 Visupirms jānorāda, ka nozīmīgie apstākļi, lai noteiktu, vai pastāv sabiedriskās kārtības apdraudējums Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, būtībā nav tie paši, kā apstākļi, kas ir nozīmīgi, novērtējot bēgšanas iespējamību šīs pašas tiesību normas izpratnē, jo jēdziens “bēgšanas iespējamība” atšķiras no jēdziena “apdraud sabiedrisko kārtību” (par jēdzienu “bēgšanas iespējamība” šīs tiesību normas izpratnē skat. spriedumu *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 65.–74. punkts).
- 57 Turpinot, kā izriet no šā sprieduma 50. punkta, novērtējot jēdzienu “apdraud sabiedrisko kārtību” Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, jāveic vērtējums, katru gadījumu izskatot atsevišķi, lai pārliecinātos, vai attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā personiskā uzvedība rada faktiskisku un pastāvošu attiecīgās dalībvalsts sabiedriskās kārtības apdraudējumu.
- 58 Lai gan ir taisnība, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts visās valodu versijās nav formulēts identiski, jo dažās izmantots jēdziens “apdraudējums”, bet citās jēdziens “risks”, tomēr katrā ziņā, ņemot vērā jēdzienu “apdraudējums” un “risks” ierasto nozīmi ikdienas valodā un ievērojot kontekstu, kādā tie tiek izmantoti, un tiesiskā regulējuma, kurā tie ietilpst, īstenojamās mērķus, kā minēts šā sprieduma 43.–49. punktā, šie jēdzieni jāsaprot kā draudi.
- 59 Turklāt interešu, kas raksturīgas sabiedriskās kārtības nodrošināšanai Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, konkrēta novērtēšana ne obligāti sakrīt ar novērtējumu, kas ir pamatā notiesāšanai kriminālietā (pēc analogijas skat. spriedumu *Bouchereau*, 30/77, EU:C:1977:172, 27. punkts).
- 60 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka jēdziens “apdraud sabiedrisko kārtību”, kāds tas ir paredzēts Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā, katrā ziņā paredz, ka papildus sociālas kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums, pastāv faktiskisks, pastāvošs un pietiekami nopietns apdraudējums, kas skar kādu no sabiedrības pamatinteresēm (pēc analogijas skat. spriedumu *Gaydarov*, C-430/10, EU:C:2011:749, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 61 No tā izriet, ka, novērtējot šo jēdzienu, nozīme var būt jebkuram faktiskam vai tiesību apstāklim, kas attiecas uz attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā situāciju, kurš var palīdzēt noskaidrot jautājumu, vai viņa uzvedība rada šādus draudus.
- 62 Tādējādi tāda trešās valsts valstspiederīgā gadījumā, kurš tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis sodāmu aktu, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, vai kurš ir notiesāts kriminālietā par šādu aktu, starp daudziem apstākļiem, kam šajā ziņā ir nozīme, ir šī akta veids un nopietnība, kā arī no tā izdarīšanas pagājušais laiks.

- 63 Turklāt šajā gadījumā no Tiesai nodotajiem lietas materiāliem izriet, ka brīdī, kad Nīderlandes iestādes aizturēja *Z. Zh.*, viņš bija ceļā uz Kanādu. Apstāklim, ka aizturēšanas brīdī viņš bija Nīderlandes Karalistes teritorijas atstāšanas procesā, var būt nozīme, lai noteiktu, vai brīdī, kad attiecībā uz viņu tika pieņemts atgriešanas lēmums, viņš apdraudēja šīs dalībvalsts sabiedrisko kārtību, un par to ir jāpārlicinās iesniedzējtiesai. Šajā ziņā tai jānovērtē visi faktiskie apstākļi un it īpaši jānovērtē nozīme, kas šim apstāklim ir piešķirama tās izskatāmās lietas kontekstā.
- 64 *I. O.* gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Staatssecretaris* rīcībā nebija nekādu dokumentu, kas pamatotu šai personai pārņemto vardarbību. Šim apstāklim ir nozīme, novērtējot, vai šī persona apdraudēja sabiedrisko kārtību Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkta izpratnē, jo šis apstāklis ir saistīts ar aizdomu par *I. O.* pārņemto aktu ticamību un tādējādi tas var palīdzēt noskaidrot jautājumu, vai viņa personiskā uzvedība apdraudēja Nīderlandes sabiedrisko kārtību brīdī, kad attiecībā uz viņu tika pieņemts atgriešanas lēmums.
- 65 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts krimināllietā, novērtējot jautājumu par to, vai šis trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, nozīme var būt citiem apstākļiem, tādiem kā šī nodarījuma veids un nopietnība, no tā izdarīšanas pagājušais laiks, kā arī apstākļi, ka brīdī, kad valsts iestādes viņu aizturēja, viņš bija šīs dalībvalsts teritorijas atstāšanas procesā. Šī novērtējuma ietvaros attiecīgā gadījumā nozīme ir arī jebkuram apstāklim, kas ir saistīts ar aizdomu par šim trešās valsts valstspiederīgajam pārņemto noziedzīgo nodarījumu ticamību.

Par trešo jautājumu

- 66 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izmantotu šīs tiesību normas piedāvāto iespēju nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai, ja trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību, ir no jauna jāpārbauda apstākļi, kas jau ir tikuši pārbaudīti, lai noteiktu, vai šāds apdraudējums pastāv.
- 67 Šajā gadījumā Nīderlandes valdība paskaidro, ka praksē atzinums par draudu sabiedriskajai kārtībai pastāvēšanu parasti valsts iestādēm ir pamats trešās valsts valstspiederīgajam nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai, bet šīs iestādes var atkāpties no šī noteikuma, ja lietas īpašie apstākļi to pamato, un šādā gadījumā ir jānosaka 28 dienas ilgs termiņš.
- 68 Vispirms jānorāda, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā ir paredzēts, ka “dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām”, tomēr nav precizēts, kādā veidā šī izvēle jāizdara.
- 69 Turpinot, kā Tiesa jau ir nospriedusi, no tiesībām tikt uzklautam pirms atgriešanas lēmuma pieņemšanas izriet kompetento valsts iestāžu pienākums ļaut ieinteresētajai personai paust savu viedokli par viņas atgriešanas kārtību, proti, izceļošanas laikposmu un atgriešanas brīvprātīgo vai piespiedu raksturu (skat. spriedumu *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 51. punkts). Turklāt, kā izriet no Direktīvas 2008/115 preambulas 2., 6., 11. un 24. apsvēruma, kā arī tās 5. panta, atbilstoši Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma principam, lēmumi atbilstīgi šai direktīvai jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pienācīgi ņemot vērā attiecīgās personas pamattiesības.

- 70 No iepriekš minētā izriet, ka dalībvalsts nevar automātiski ar tiesisko regulējumu vai praksē atteikties noteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai gadījumā, ja attiecīgā persona apdraud sabiedrisko kārtību. Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā paredzētās iespējas pareiza izmantošana prasa, lai, katru gadījumu izskatot atsevišķi, tiktu pārbaudīts, vai šāda termiņa neesamība ir saderīga ar šīs personas pamattiesībām.
- 71 Iesniedzējtiesai jāpārbauda, cik lielā mērā Nīderlandē spēkā esošā atgriešanas procedūra atbilst šā sprieduma iepriekšējā punktā izklāstītajām prasībām.
- 72 Visbeidzot, lai gan, kā izriet no šā sprieduma 47. punkta, dalībvalstīm principā ir pienākums trešo valstu valstspiederīgajiem, attiecībā uz kuriem ir pieņemts atgriešanas lēmums atbilstoši Direktīvas 2008/115 6. pantam, noteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai, lai nodrošinātu šo trešo valstu valstspiederīgo pamattiesību ievērošanu, istenojot šādu lēmumu, no šīs direktīvas 7. panta 4. punkta formulējuma, kā arī šī panta vispārējās sistēmas tomēr izriet, ka tā 4. punktā paredzētā atkāpe ir domāta arī, lai attiecīgajai dalībvalstij ļautu nodrošināt savas sabiedriskās kārtības ievērošanu.
- 73 Tādējādi, ja, pamatojoties uz pārbaudi, kuras prasības ir precizētas saistībā ar pirmo un otro prejudiciālo jautājumu, izrādās, ka attiecīgā persona rada faktiski un pastāvošu sabiedriskās kārtības apdraudējumu, Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā ir paredzēta iespēja attiecīgajai personai nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai. Šī iespēja ir šī apdraudējuma pastāvēšanas sekas, un tādējādi, ievērojot vispārējos Savienības tiesību principus un attiecīgās personas pamattiesības, attiecīgā dalībvalsts to var izmantot un nav nepieciešams veikt jaunu to apstākļu pārbaudi, kuri ir atzīti par nozīmīgiem, lai konstatētu, ka šis apdraudējums pastāv.
- 74 Attiecīgā dalībvalsts ir tiesīga ņemt vērā minētos apstākļus, kuriem it īpaši var būt nozīme, kad šī dalībvalsts novērtē, vai brīvprātīgai izceļošanai ir jānosaka termiņš, kas ir isāks par septiņām dienām.
- 75 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai izmantotu šīs tiesību normas piedāvāto iespēju nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai, ja trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību, nav no jauna jāpārbauda apstākļi, kas jau ir tikuši pārbaudīti, lai noteiktu, vai šāds apdraudējums pastāv. Tomēr jebkuram dalībvalsts tiesiskajam regulējumam vai praksei šajā jautājumā jānodrošina, lai, katru gadījumu izskatot atsevišķi, tiktu pārbaudīts, vai termiņa brīvprātīgai izceļošanai neesamība ir saderīga ar šī trešās valsts valstspiederīgā pamattiesībām.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 76 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/118/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 7. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, atbilstīgi kurai trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek uzskatīts par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, tikai tāpēc vien, ka pastāv aizdomas, ka šīs trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts krimināllietā;**

- 2) Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad trešās valsts valstspiederīgais, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu atbilstīgi valsts tiesiskajam regulējumam, vai viņš par šādu nodarījumu ir notiesāts krimināllietā, novērtējot jautājumu par to, vai šis trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību šīs tiesību normas izpratnē, nozīme var būt citiem apstākļiem, tādiem kā šī nodarījuma veids un nopietnība, no tā izdarīšanas pagājušais laiks, kā arī apstākļi, ka brīdī, kad valsts iestādes viņu aizturēja, viņš bija šīs dalībvalsts teritorijas atstāšanas procesā. Šī novērtējuma ietvaros attiecīgā gadījumā nozīme ir arī jebkuram apstāklim, kas ir saistīts ar aizdomu par attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam pārmesto noziedzīgo nodarījumu ticamību;
- 3) Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai izmantotu šīs tiesību normas piedāvāto iespēju nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai, ja trešās valsts valstspiederīgais apdraud sabiedrisko kārtību, nav no jauna jāpārbauda apstākļi, kas jau ir tikuši pārbaudīti, lai noteiktu, vai šāds apdraudējums pastāv. Tomēr jebkuram dalībvalsts tiesiskajam regulējumam vai praksei šajā jautājumā jānodrošina, lai, katru gadījumu izskatot atsevišķi, tiktu pārbaudīts, vai termiņa brīvprātīgai izceļošanai neesamība ir saderīga ar šī trešās valsts valstspiederīgā pamattiesībām.

[Paraksti]